



Bodleian Libraries

UNIVERSITY OF OXFORD

This book is part of the collection held by the Bodleian Libraries
and scanned by Google, Inc. for the Google Books Library Project.

For more information see:

<http://www.bodleian.ox.ac.uk/dbooks>



This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-
ShareAlike 2.0 UK: England & Wales (CC BY-NC-SA 2.0) licence.

RHANN O
PSALMAE DAFYDD
BROPHWYD

I'W CANU AR OL Y DON ARFEREDIG
YN EGLWYS LOEGR

~~U.S. 2214 j. 1~~



C 4450.7

~~Celtic I O. 1~~



RHAN O
SALMAU DAFYDD
BROFFWYD

I'w canu ar ôl y dôn
arferedig yn Eglwys Loegr

*Argraffiad cyfatebol o'r unig gopi - yn
awr yn Llyfrgell Genedlaethol Cymru
- o'r cyfieithiad gan Edward Kyffin
1603*



CAERDYDD
Gwasg Prifysgol Cymru
1930



*Made and Printed by the Replika Process in Great Britain by
Percy Lund, Humphries & Co. Ltd.
3 Amen Corner, London, E.C.4
and at Bradford*

RHAGAIR

PRYNWYD yr unig gopi y gwyddys amdano o *Rhann o Psalmaa Dafydd Brophwyd* yn y flwyddyn 1900 gan y diweddar Syr John Williams, Barwnig, a throsglwyddwyd ef i'r Llyfrgell Genedlaethol gyda'i gasgliad tra gwerthfawr o lyfrau a llawysgrifau yn Ionawr, 1909. Deuwyd o hyd iddo wedi ei rwymo âg un o lawysgrifau Cefn Coch ym meddiant y diweddar Mr. William Lloyd, clerc tref Rhuthyn, gan y Parch. Ganghellor Fisher. Bodlonodd Mr. Lloyd i ymadael â'r llyfr wrth weled y byddai mewn amser yn dyfod i'r Llyfrgell Genedlaethol. Ni wyddai pa fodd y daeth llawysgrifau Cefn Coch i feddiant ei dad na dim o'u hanes blaenorol.

Caniataodd Syr John Williams i mi weled y llyfr (wedi ei dynnu o'r gyfrol gymysg a'i rwymo ar ei ben ei hun) pan oeddid yn paratoi *The Bible in Wales*, a disgrifir ef yn y gyfrol honno, tud. 23-4. Ni chynnwys amgen na'r wyneb-ddalen, annerch at 'garedigion wlâd-wyr' y cyfieithydd wedi ei lawnodi Edward Kyffin, a Salmau i-xiii, 5.

Wrth gasglu defnyddiau ar gyfer y llyfr ar y Beibl Cymraeg dangoswyd llythyr i mi, ym meddiant Mrs. Alan Gough, oddiwrth Thomas Salisbury at Syr John Wynn o Wydir mewn atebiad i ymholiad ynghylch y Salmau yn Gymraeg. Nid oes dyddiad i'r llythyr ond gwelir iddo gael ei ysgrifennu tua'r flwyddyn 1610 oddiwrth y cyfeiriad at *Britannia* Camden gyda'r mapiau a gyhoeddwyd yn y flwyddyn honno.

Pan welais y llythyr yr oedd wedi ei osod yn rhydd mewn copi o gyfieithiad Myddelton o'r Salmau, a gyhoeddwyd gan Salisbury yn 1603, ond amlwg ydoedd nad at y llyfr hwnnw y cyfeiriai gosodiadau'r llythyr. Bùm mewn penbleth nes dangosodd Syr John Williams ei gopi o Salmau Kyffin i mi. Y mae'n eglur mai hwn oedd y llyfr a anfonwyd gan Salisbury i Syr John Wynn. Copiwyd y llythyr gan y Parch. Peter Bayley Williams yn 1795, a'r adeg honno neu yn ddiweddarach gwnaeth ei ffordd i'r llyfr na pherthynai iddo.*

Dywed Salisbury yn ei lythyr:—

Itt re.oyced mee not a litle when I vnderstood y^t your worshippe was inquisitive whether y^e psalmes are translated into our vulgar tounge or not I sent you by your man a coppy of them y^t are printed hee had finished some fiftye of them before hee dyed this tyme seuen yeeres in y^e tyme of y^e greate sicknes he departed this worlde in his custodie (when I came into y^e co[untrey]) I left your proverbs y^e psalmes and many good trea[tyses] of mr Perkynnes wth other good thinges in y^e brittishe tounge wch weare all lost and gone by his vntymly death I could never heare nor learne where any of them weare bestowed I often enqyred but could not learne of any howe and by whose meanes they weare convaighed awaye I heare not of any that are about y^e psalmes saue only Archdeacō Price who promised

* Gweler *Calendar of the Wynn (of Gwydir) Papers*. Introduction p. xii.

them longe agone but as yet hath not accomplis'd his promise nor ye expectaciō of many havinge not any newe bookes worthy your readinge I presume to present your worshippe wth a litle treatis written by a greate statesman svmtyme secrettarye to y^e late Philipp of Spayne, mr Camdens last Brittainia his last editiō wth ye mappes of all y^e shiers [is] latly printed and bounde in follio thus humbly takeinge [my] leave desyreinge y^e lorde to guide & protect yo^r worshippe your [ve]rtuous ladye and all your religious and well nurturd issue wth all blessinges externall in this present life and in y^e other to come wth all blessinges spirituall from my house in cloth fayer in London: June y^e 22.

Sr I pray my ladye to bestowe
y readeinge of my litle booke

Your worshippes in all
service readye
Tho: Salusburye.

Ymddengys bod Edward Kyffin yn gweithio ar gyfieithiad o'r Salmau, deg a deugain ohonynt yn barod a rhai yn y wasg, pan dorrodd pla 1603-4 allan. Syrthiodd Kyffin yn ysglyfaeth iddo. Fel llawer eraill ffôdd Salisbury o Lundain i osgoi yr haint. Y mae'n bosibl bod Edward Kyffin yn frawd i Maurice Kyffin, cyfieithydd *Apology* Jewel i'r Gymraeg, 1595. Yn ei ragymadrodd i'w gyfieithiad o'r *Apology*, gofidia Maurice Kyffin na all, o herwydd diffyg amser, wneud cyfieithiad o'r Salmau, ond hwyrach ei fod wedi darbwyllo ei frawd i wneuthur hynny. Yn y comisiwn a gafodd un Edward Kyffin i weinyddu eiddo ei frawd Maurice Kyffin yn 1599 disgrifir ef fel "Pregethwr."

Ychydig a wyddys am Thomas Salisbury. Gelwir ef yn ei lythyr prentisiad yn "son of Pierce Salberye of the parish of Clokanock, Denbigh, husbandman." Prentisiwyd ef i Oliver Wilkes, llyfrwerthydd o Lundain, am saith mlynedd o Hydref 9fed, 1581. Os prentisiwyd ef yn bymtheg oed ganwyd ef tua 1567. O flwyddyn ei brentisiad hyd 1601 ceir cofnodion o'i waith yng nghofrestrau'r Stationers' Company. Estynnwyd "rhyddid" y cwmni hwnnw iddo Hydref 17, 1588. Y mae pedwar llyfr ya Gymraeg ar gael gyda'i enw neu lythrennau'i enw yn yr argraffnod:—

Salesbury, Henry. *Grammatica Britannica* . . . Londini: Excudebat Thomas Salesburius, 1593.

Psalmae y Brenhinol Brophvvyd Dafydd, gwedi i cynganedhu mewn mesurau cymreig. Gann Gaptan Wiliam Middleton . . . Simon Stafford a Thomas Salisbury a'i printiod hyn, Llundun: 1603.

Rhann o Psalmae Dafydd Brophwyd . . . Simon Stafford a'i printiodd yn Llundun dros T.S. 1603.

James I. *Basilikon Doron* . . . [Welsh transl.] Imprinted at London by Simon Stafford for Thomas Salisbury, 1604.

Hyd y gwyddom, y pedwar llyfr hyn, ag y mae copïau ohonynt i gyd yn y Llyfrgell Genedlaethol, ydyw cyfraniad Thomas Salisbury, fel cyhoeddwr, i lenyddiaeth Gymreig. Cofnodwyd llyfr arall ganddo, *A godly meditation of the soule concerninge a loue towards Christ our Lord*, i'w argraffu yn Gymraeg, ond nid oes hanes ohono. Ysgrifennwyd ef yn Ffrangeg gan Margaret, brenhines Navarre, a chyfieithwyd ef

i'r Saesneg gan y frenhines Elizabeth. Y mae'n bosibl y daw goleuni pellach ar waith Salisbury er mai digwyddiad prin y dyddiau hyn yw dod o hyd i lyfr Cymraeg nad yw ar gôf a chadw. Dyryswyd llawer ar gynlluniau Salisbury pan dorrodd pla 1603 allan yn Llundain, ond y mae un llyfr, y *Basilikon Doron* anorffenedig, yn dwyn y dyddiad 1604. Cyhoeddodd Salisbury Salmau Myddelton yn 1603, a dechreuwyd argraffu Salmau Kyffin yn y flwyddyn honno. Rhydd hyn esboniad ar fynegiad Salisbury yn ei lythyr at y darllenydd yn llyfr Myddelton:—

“E dharfu i mi hefyd dhechre y Psalmau yn yr vn-fath Dôn-gynghanedd yn Gymraeg, ag sydh arferol ei canu yn saesnaeg yn Eglwys Loegr, ag a rois nòdau yn-nhâl y llyfr, i'w canu hwynt, gann obeithio y caf weled ei gorphenniad hwynt cynn y bo hîr.”

Nid oes nodau ‘yn-nhâl’ llyfr Kyffin er eu bod yn rhan o'i gynllun.

Nid oedd cyfieithiad Myddelton yn gymwys i'w ganu mewn eglwysi, ac ni ddiwallwyd yr angen am gyfieithiad mewn mesur ag y gellid ei ganu yn yr eglwysi Cymraeg, fel yn y rhai Saesneg, am lawer blwyddyn. Bu hir ddisgwyl, hyd y flwyddyn 1621, am gyfieithiad yr Archddiacon Prys.

Gwelir bod Edward Kyffin yn awyddus i gyfarfod â'r angen am gyfieithiad ar gân oddiwrth y geiriau yn ei ragymadrodd:—

“Ag wrth weled a chlywed mor brydferth ag mor hyfryd rydys yn moliannu Duw yn yr holl Eglwysi lle maer Efengil yn cael rhyddid, ond Ynghymru yn vnig, wrth ganu Psalmae Dafydd, hynny a wnaeth i mi (Er Gogoniant i'r Arglwydd, a Chariad im Gwlâd) ddangos fy wyllys da yn cychwyn hynn o waith ar ddechre cynghaneddu hynn o Psalmae yn nesa ag ellais at feddwl yr Yspryd glân, fel y cefais hwynt yn scrifenedig yn y Scrythurav.”

Cyfeirir yn llythyr Salisbury at y dyrysych a'r colledion a ddilynodd y pla. Gan ddychwelyd i Lundain wedi i'r perygl beidio, ceisiodd Salisbury ddod o hyd i rai o'r darnau a gollwyd trwy farwolaeth anamserol Kyffin, ond methodd. Efallai fod ganddo rai copïau o'r dernyn o'r Salmau ymhlith stoc ei ystôr lyfrau yn y Poultry, ond diflanasant i gyd oddigerth yr un a anfonodd i Syr John Wynn.

Yr wyf yn ddyledus i Miss M. B. Roberts, B.A., o'r Llyfrgell Genedlaethol, am gyfieithu y rhagair i'r Gymraeg.

JOHN BALLINGER.

22 *Tach.*, 1929.

FOREWORD

THE unique copy of *Rhann o Psalmae Dafydd Brophwyd*, by Edward Kyffin, 1603, was purchased in the year 1900 by the late Sir John Williams, Bt., who transferred it to the National Library with his very valuable library of Welsh books and manuscripts in January, 1909. It was found by the Rev. Chancellor Fisher bound up with one of the Cefn Coch manuscripts, at that time in the possession of the late Mr. William Lloyd, Town Clerk of Ruthin, who, reluctantly, agreed to part with it, seeing that it would in due course pass into the National Library. Mr. Lloyd did not know how the Cefn Coch manuscripts came into his father's possession, nor anything about their previous history.

Sir John Williams allowed me to see the book (then removed from the composite volume and bound separately) when *The Bible in Wales* was being prepared, and it is described in that volume, pages 23-4. It contains only the title, an address to the translator's beloved fellow countrymen signed Edward Kyffin, and Psalms i-xiii, 5.

When making preparations for the book on the Welsh Bible I was shown a letter, in the possession of Mrs. Alan Gough, written by Thomas Salisbury to Sir John Wynn, of Gwydir, in reply to an inquiry about the Psalms in Welsh. Salisbury's letter is not dated, but that it was written in the year 1610 or later is shown by the reference to Camden's *Britannia* with the maps published in that year.

When I saw it the letter was loosely inserted in a copy of Myddelton's version of the Psalms published by Salisbury in 1603, but the statements in the letter could not refer to that book. I was puzzled until Sir John Williams showed me his unique copy of Kyffin's Psalms. This was obviously the book sent by Salisbury to Sir John Wynn. The letter was copied by the Rev. Peter Bayley Williams in 1795, and, either then, or later, found its way into the wrong book.*

Salisbury in his letter says:—

itt reioyced mee not a litle when I vnderstood y^t your worshippe was inquisitive whether y^e psalmes are translated into our vulgar tounge or not I sent you by your man a copy of them y^t are printed hee had finished some fitye of them before hee dyed this tyme seuen yeeres in y^e tyme of y^e greate sicknes he departed this worlde in his custodie (when I came into y^e co[untrey]) I left your proverbs y^e psalmes and many good trea[tyses] of mr Perkynnes wth other good thinges in y^e brittishe tounge wch weare all lost and gone by his vntymly death I coulde never heare nor learne where any of them weare bestowed I often enquired but could not learne of any howe and by whose meanes they weare convaighed awaye I heare not of any that are about y^e psalmes saue only Archdeacō Price who promised them longe agoone but as yet hath not accomplishd his promise nor ye expectaciō of many havinge not any newe bookes worthy your readinge I

* See *Calendar of the Wynn (of Gwydir) Papers*. Introduction p. xii.

presumde to present your worshippe with a litle treatis written by a greate statesman svmtyme secrettarye to y^e late Philipp of Spayne, mr Camdens last Brittania his last editiō with ye mappes of all y^e shiers [is] latly printed and bounde in follio thus humbly takeinge [my] leave desyreinge y^e lorde to guide & protect yo^r worshippe your [ve]rtuous ladye and all your religious and well nurturd issue wth all blessinges externall in this present life and in y^e other to come wth all blessinges spirituall from my house in cloth fayer in London: June y^e 22.

Sr I pray my ladye to bestowe
y^e readeinge of my litle booke

Your worshippes in all
service readye
Tho: Salusburye.

It appears that Edward Kyffin was engaged on a translation of the Psalms and had completed fifty, of which the printing was begun, when the plague of 1603-4 broke out, and Kyffin was one of its victims. Salisbury, like so many others, fled from London to escape the great sickness. Edward Kyffin was possibly a brother of Maurice Kyffin, who, in the preface to his Welsh translation of Jewel's *Apology*, 1595, laments his inability, owing to lack of leisure, to make a translation of the Psalms. He may, however, have moved his brother to undertake it. Administration of the estate of Maurice Kyffin was granted by commission in 1599 to his brother Edward Kyffin, who is described as "Preacher."

Little is known of Thomas Salisbury. He is described in his indentures as "a son of Pierce Salberye of the parish of Clokanock, Denbigh, husbandman." He was apprenticed to Oliver Wilkes, Stationer, of London, for seven years, from October 9th, 1581. If he was apprenticed at the age of fifteen, then he was born about 1567. From the year of his apprenticeship to 1601, records of his activities appear in the Registers of the Company of Stationers of London. He was admitted a freeman of the Stationers' Company 17th October, 1588. Four books in Welsh with his name or initials in the imprint are known, namely:—

Salesbury, Henry. *Grammatica Britannica* . . . Londini: Excudebat Thomas Salesburius, 1593.

Psalmæ y Brenhinol Brophvvyd Dafydd, gwedi i cynghanedhu mewn mesurau cymreig. Gann Gaptén Wiliam Middleton . . . Simon Stafford a Thomas Salisbury a'i printiod hyn, Llundén: 1603.

Rhann o Psalmæ Dafydd Brophwyd . . . Simon Stafford a'i printiodd yn Llundén dros T.S. 1603.

James I. *Basilikon Doron* . . . [Welsh transl.] Imprinted at London by Simon Stafford for Thomas Salisbury, 1604.

These four books, copies of all of which are in the National Library, constitute Thomas Salisbury's known contribution, as a publisher, to Welsh literature. A fifth book entitled *A godly meditation of the soule concerninge a loue towards Christ our Lord* was entered by him, in the Stationers' Registers 1595, to be printed in Welsh. No trace of this work in Welsh has been found. It was written in French by Margaret, Queen of Navarre, and translated into English by Queen Elizabeth. It is possible that further evidences of Salisbury's activities may yet come to light,

although the discovery of a Welsh book not hitherto recorded is a rare event. Many of Salisbury's projects were cut short by the outbreak of the plague in London in 1603; one book, the uncompleted *Basilikon Doron*, bears the date 1604.

Salisbury published Myddelton's Psalms in 1603, and the printing of Kyffin's Psalms was commenced, which explains Salisbury's statement in the preface to Myddelton's version:—

"I haue also begun the printing of the Psalmes in the like kinde of meeter in Brytish as they are vsually sung in the Church of England, and haue prefixed apt notes to sing them withall, which I hope to see fully finished ere long."

Singing notes are not *prefixed* to Kyffin's version, though it was part of his plan to supply them.

Myddelton's translation was not suitable for singing in churches, and the desire for a version in a metre which could be sung in Welsh, as in English churches, was not met until many years later. The version of Archdeacon Prys, long anticipated, did not appear until 1621.

That Edward Kyffin wished to meet the need for a singing version is clear from the following translation of part of his preface:—

"And when I see and hear how beautifully and pleasantly God is praised in all churches where the Gospel has freedom, save in Wales alone, by singing the Psalms of David, that made me (for the glory of the Lord and love of my country) show my good will by undertaking the work of beginning to versify these psalms as near as I could to the meaning of the Holy Spirit, just as I found them written in the Scriptures."

The confusion and losses resulting from the plague are referred to in Salisbury's letter to Sir John Wynn. Returning to London when the danger was over, Salisbury tried to recover some of the Welsh pieces lost by Kyffin's untimely death, but failed. He may have had some copies of the fragment of the Psalms among his stock at his stationer's shop in the Poultry, but these have all disappeared save the one he sent to Sir John Wynn.

JOHN BALLINGER.

22 Nov., 1929.



R H A N N O

P S A L M A E D A F Y D D

B R O P H W Y D J V U C A -

nu ar ôl y dôn arferedig yn

Eglwys Loegr.



Simon Stafford a'i printiodd

yn LLunden dros T. S.

1603.



At fyngharedigion wlâd-wyr
y Sawla gârant Ogoniant yr Arglwydd,
ag ymgeledd ei gwlad-
iaith.



Rth weled mor ofalus ydiw ieithyddi-
on eraill am ei gwlad-iaith, a chynnydd
yr Efengil drwy oll grêd, a bod y Sac-
ion mor gymwynasgar iw gelynion y
Spaeniaid ag iddynt brintio bagad o
lyfre yn yr Yspañ-iaith ai danfon y-
mysc y gelynion ar feddwl ei hynnill
at Dduw, ar rhai a aetha'r llyfre rheini at y gelynion, a
fentrafant nid yn vnig ei dâ ai trafel ond ei hoedl hefyd
ar fedr gwneuthur lles i Estroon-Genedl.

Pa faint mwy y dylem-mi ymgeleddu cyn hiaith cyn
hunain yr honn a ddeffynnodd y Goruchaf dduw yn yr
vn-llle yn y deyrnas honn ers feith-gant-a'r-higen o fly-
nyddoedd ag y chwaneg ymysc cyn-niuer o amrafachion
Genhedloedd, terfyscoedd a dinistiroedd a fu i'n mysc er-yr
amser hwnnw i geisio difa a dinistrio yr iaith ai phobl yn
llwyr. Yr hynn beth ni all vn nasiwn nag iaith ar fydd
dann Grêd a Bedydd heddyw ddoedyd y cyffelib. Am
yr hynn yrydym-mi yn fwy rhwymedig i'r Arglwydd nag
oll Bobloedd y byd: ag nyni yn ôlaf ag yn ddiweddaraf
am ofod allan Ogoniant Duw yn cyn iaith cyn hu-
nain.

Agwrth weled a chlywed mor brydferth ag mor hy-
fryd rydys yn moliannu Duw yn yr holl Eglwyfille ma-
er Efengil yn cael rhyddid, ond Ynghymru yn vnig,
A 2 wrth

At y Darlleudd.

wrth ganu Pŷlmae Dafydd, hynny a wnaethi mi (Er Gogoniant i'r Arglwydd, a Chariad i'm Gwlad) ddangos fy wyllys dâ yn cychwyn hynn o waith ar ddechre cynganeddu hynn o Pŷlmae yn nesa ag ellais at feddwl yr Yspryd glân, tel y cefais hwynt yn scrifennedig yn y Scrythurau.

Mia rois y Pŷlmae prôs ar gyfer y Gynghanedd, ag a adewais lè rhwng pob Vers ai gulidd o'r Gynghanedd tel i gallo rhai celfyddach gymhennu a pherpheithio hynn a wneuthymi ofrâs-nâddiad, er prâw yn vnig, ag er annog eraill (a fedrant yn well) ei hailddwygu hwynt.

Gann ddamuno arnoch bawb yn ol ei allu hyfforddi fy wyllys dâ i a'ch cyngor a'ch cymorth, i amlygu i'r byd eych serch a'ch cariad i Dduw a'ch Gwlad. Yr hynn bêth os gwnewch, chwi a ogoneddwch yr Arglwydd, chwi a fawrhewch eych gwlad, ag a'm cyflurweh innau, nid yn vnig i fynd trwodd a holl gorff y Pŷlmae yn yr vn-rhyw gynghaneddiad (yr hwnn fefur gynghanedd sydd gymwylaf ei ganu gann yr oll Gynlleidfa ar vn-waith) ond hefyd i lèshau fyngwlad ymhellach ar ôl hynn mewn pethau ddniwl eraill o'r Scrythur lân.

Drwy obeithio gann gadw o dduw nyni a'n hiaith mor gryno ag mor ddi-lwgr dros gyd o amser, fôd gann yr Arglwydd dduw ryw orcheft-waith a gorchafiaeth tu ag at amlhâd ei ogoniant ei hun ym-mysc yr hên Frutaniaid a gadwodd ef mor wyrth-fawr mewn rhyddid a diogelwch hyd yn hynn.

A chan eyn bôd yn byw yn yr Oes honn dann ardderchockaf Vrenhines o'n gwlad eyn hunain, yr honn sydd yn canbiadu i ni gael y Scrythur lân yn eyn hiaith eyn hunain, ag oll gyfreidiau eraill ar a ddamune'n ei cael tu ag at amlhau Gogoniant Duw, a mawrhâd eyn hiaith : (Yr hynn bêth ni a attolygwn i dduw ei hîr-gynnaf i ni rhag-llan) O fy anwyf wlad-wyr, na fo duw yn canbiattau i ni, y rhwydd-deb, yr heddwch, a'r rhyddid y rydym y rowron yn ei gael, na chollwn yr amser profemol, ond yn hytrach

At y Darllcudd.

hytrach gwardwn yr hir-amser a gollasom yn barod, a dangoswn i'r byd, cyn bôd yn priso mwy am Ogoniant Duw, am Orchafiaeth a derchafiad cyn Gwlad a'n hiaith, ag am ddi-dranck lywenydd ag iechy dŵriaeth cyn Encidiau cyn hunain, nag yr ydym am ddarfodedig fwnws y byd hwnn, yr hynn nid oes i ni ond byrr amser i w fwynhau.

Ag ar hynn mi a ddamunwn ar bôb gwir Gymro na rodde hûn i w lygaid, na heppian i w amrannau (fel y dodedodd y Prophwyd *Dafydd*) nês gweled Gogoniant yr Arglwydd, drwy h, -fforddi gorffenniad y Gorchwyl dwiol yma yn ei wlad-iaith ei hunan.

Yr oll-allua ag ddw yr hwn yn vnig a roes y meddwl ynosi i gy chwyn hynn o waith, a gynnhyrfo ynoch chwithau wyllys i gymorth yr vn rhw, tu ag att helaethiad Gogoniant Duw, mawrhâd cyn Priod-iaith, a chyflur cyn Encidiau erbyn y dydd a ddâw.

*Treiddoch i w orchymyn yn-
Christ Iesu :*

Edward Kyffin.

âîîâîâî

LLe gweloch y llythrennau v-
chod a'r nôdau hynn dros ei pen-
nau rhaid fydd ei llefaru hwynt
yn hîr.

Pfal. 1.

Pfal. 1.



DAn ni rodio dedwydd ym
pnyngor an-nurw ddynion:
yn fordd pechadwyr ni saf,
ni steddai'n stol gwaithwion.

GWyn ei fyd y gwr
ni rodiodd yng-
hyngor yr anuwolion
ac ni safodd yn ffordd
pechaduriaid, ac nid
eisteddodd yn eistedd-
fa gwaithwyr:

2 Ond ei holl ddifyrwoch sydd
yng-hyfraith Arglwydd nefol:
Alg yn bnrhyw gyfraith rŷdd
mae beunydd yn fyfyrion.

2 Onid bod ei ew-
yllysfyng-hyfraith yr
Arglwydd: a myfyrion o
honaw yn ei gyfraith
ef ddydd a nŷs,

3 Fel prenn glann-ddwr dwg ffrwyth
ei ir-ddail clŷd ni wywa:
Pa beth bynnag wnŷl ei lŷw
bynny dŷw a lwydda.

3 Canys efe a fydd
fel prenn wedi ei bla-
nnu ar lann dyfroedd,
yr hwn a rydd ei ffrw-
yth yn ei bryd: a'i dda-
len ni wywa, a pha beth
bynnac a wnŷl, efe a
lwydda.

4 Nid bnr-fŷth y di-ddwr trŷch,
fel ŷs a llŷch i gwelir:
O ddar wyneb dŷar faith
gam prŷwnt dŷth a chwelir.

4 Nid felly y bydd
yr annuwol, onid fel
mŷn-vs yr hwn a chwŷl
y gwynt ymmaith oddi
ar wyneb y ddŷar.

5 Am hynny ni saf entŷr lŷ.
Worth farnur ddŷn-lu'n inŷawr.
Pa'r pechadwyr dŷrŷaid blŷ
mŷlc y gŷulleidŷa gŷfiawr.

5 Am hynny yr ann-
uwolion ni safant yn y
farn, na'r pechaduriaid
yng-hynulleidŷa y rhai
cyfiawr.

6 Hŷw

B

Canys

Psal. 1.

6 Fferwydd ffordd y cyfiawon thwydd
ebwydd duw at hedwyrn :
A differhic hwynt at lled
ffordd ddi-grêd annbwliol-ddyn.

Tr nefol dad Moliant gân,
i'r Mâb, ag i'r glân Yspryd:
Fel i bû, Yrowron fydd,
a bydd yn anniwedd-fyd.

Psal. 2.

Pam i cōdant Dertysc floedd
Cenhedloedd o gynddaredd :
Ar Jdddeon boblgau
ai bydd ar wau oferedd.

2 Brenhinoedd a phennaethiaid bydd
maent yn cyd-gyngchori :
yn erbyn yr Arglwydd rhawg,
ai Grist enniauwg Geli.

3 Dryllitw (Beddant) rwyman rhain,
ai coelfain gyst-ressynnau :
Cafflon ymaith yr iau ddysc
eiddynt fyle eyn gwartau.

4 Dnd

Psal. 1.

6 Canys prarglwydd
a edwyn ffordd y rhai
cyfiawn, a ffordd yr
annwoliion a ddife-
chir.

Psal. 2.

PA ham y tertysc y
cenhedloedd : ac y
buriadau bobloedd yn
ofer :

2 Y mae brenhi-
noedd y ddaiar yn codi
i fynu, a'r pennaethiaid
yn ymgynghori yng-
hyd, yn erbyn yr Argl-
wydd, ac yn erbyn ei
Grist ef.

3 Drylliwn eu rhw-
ymau hwy : a thaffwn
eu rheffynnau oddi
wrthym,

4 Yr

Psal. 2.

4 Dnd prestwyludd ael a chwared
am benn ei hanarodd fwyad :
Duto ai gwaerwar am ei grŷg,
ai diffaith gilwog hy-ftrad.

5 Bna wrthynt yn ei lid
llefarid y Gorncha :
Ag yn ei dŷt ddigllonrwydd
y Arglwydd ai dychryna.

6 Mi ofodais fy-Mrenin
ar fy nillŷn fynydd
Sion Sanct lle ceiff barhad
a thrigiad yn dŷagwydd.

7 Mynegaf y Gysraith rhydd
a hdoedai'r Arglwydd wrthynt :
Fy Mab ydwyf, myfi dduno
gwnn heddyw dy genedly.

8 Gofyn i mi, rhŷf ar goedd
Cenhedloedd ith tiseddiaeth,
a therfynau Dabar fŷd
cet hyspŷd ith feddiannaeth.

Psal. 2.

4 Yr hwn sydd yn
prestwylis yn y nŷfo-
edd a chwared: yr Ar-
glwydd au gwaerwar
hwynt.

5 Yna y llefara efe
wrthynt yn ei lid, ac yn
eiddigllonrwydd y dy-
chryna efe hwynt.

6 Minne a ofodais
fy Mrenin ar Sion fy
mynydd sanctaidd.

7 Mynegaf y dde-
ddf yr hon a ddywe-
dodd yr Arglwydd
wrthynt: fy Mab ydwyf
ei, myfi heddyw a'th
genhedlais.

8 Gofyn i mi, a rho-
ddaf y cenhedloedd
yn etiseddiaeth i ti: a
therfynau y ddalwr rh
feddiant.

Psal. 2.

9 Bistrol hwynt (ith gŷfionfarn)
a gwialen hagarn ddifet:
Ag fel llestr priddin ddyl
yn gann-dypt hwynt malur

10 Gama hynny byddwch synhwyrol
frenthyr oedd teiol tobron:
Barnwyr o ar par cymt wch ddysc
(dduwiol addysc ffrwythlon.)

11 Gwlnepthwch yr Arglwydd ddunw
mewn iowen-ryw ofn a berthyn:
Ag ym-lawenhwch danngô
iddo mewn parch-ddychryn.

12 Cusfentwch y Dŷb rhag ei ddig,
chydig oi lŷd pann gneuo
A'ch difetha o'r ffordd rwydd:
Dedwydd lawl at mddiriedo.

Psal. 3.

A Rglwydd amled ydyw'r gwyf
ysydd drallodwyr i mi:
Llawer o gaeion tyun
im herbyn sydd yn codi.

2 Llawer

Psal. 2.

9 Briwi hwynt a
gwialen haiarn, malur
hwynt fel llestr pridd.

10 Gan hynny
awrhon o frenhinoedd
byddwch synhwyrol,
barn-wyr y ddaiar cym
merwch ddysc.

11 Gwalanaethwch
yr Arglwydd mewn
ofn: ac ymlawenhe-
wch mewn dychryn.

12 Cusfentwch y mât
rhag iddo ddigio, a'ch
difetha chwi o'r ffordd,
pan gynneuo ei lŷd et
ddim: gwyn eu byd
pawb a ymddyriedant
ynddo ef.

Psal. 3.

A Rglwydd mor aml
yw fynhrellod-wyl
llawer i y yn codi i'm
herbyn.

2 Lla-

Psal. 3.

2 **N**lawer doedant yn ddi-bald
am fenaidd eiriau rhy-gaeth:
Nid oes iddo yn ei ddurw
bu-rhyw iechydwrhaeth.

3 **T**ithe Arglwydd gozeu-lan
ydwyt darian i mi:
Ayn joconiant wyt am bŵdd,
fy-mhenn-dderchafudd wedi.

4 **G**elwais at yr Arglwydd **A**el
am liŷ o ddyfnder calon:
Ag ef a glybu 'nghysfudd
oi sanctaidd fynydd tirion.

5 **G**ann fy-mhwyl mi orweddaŷ,
ag a gyscaŷ iorwffodd:
A deffroais, o herwydd
yr Arglwydd am cynhaliodd.

6 **N**id ofnaf fydd niferoedd
o bobloedd am amgylchant:
Ag i'm herbyn o lawr ffrŷd
a gŷd-ymosodasant.

7 **C**ysod

Psal. 3

2 **L**lawer fy yn dywe-
dyd am fy enaid, nid
oes iechydwrhaeth iddo
yn ei Ddurw. *Selah.*

3 **T**ithe Arglwydd
ydwyt darian i mi:
fying-ogoniant, a der-
chafudd fy mhenn.

4 **A**'m llef y gelwais
at yr Arglwydd, ac efe
a'm clybu o'i fynydd
sanctaidd. *Selah.*

5 **M**ia orweddaŷ,
ac a gyscaŷ, ac a dde-
ffroais; canis yr Argl-
wydd a'm cynhali-
odd.

6 **N**id ofnaf fyddi-
wn o bobl! y rhai o
amgylch a ymosoda-
sant i'm herbyn.

B 3

7 **C**ysod

Psal. 3.

7 Cyfod fy Nuw, achub fi,
trewaist ti 'ngelynyon
Yr garr yr én : torraist wedd
ddannedd anrhwylion.

8 Oll yn eiddo'r Arglwydd aeth
iechydwr iaeth Dnyon :
Ti a renni dy fendith
ymhlith dy bobl wirion.

Psal. 4.

Gwranddo fi pan alwyf dduw,
wir-dduw fy nghyfiawnder :
Crugarchâ, erglyw fyngweddi,
chengaist fi 'nghyfyngder.

2 O feibion dynion pa hŷd
i troiwrch fynghtŷd-ogoniant
Yn warthad : gorwēgi hōffwrch,
argeisiwrch gelwydd somiant !

3 Gwopbyddwrch i'r Arglwydd ethol
y duwiol iddo ei hunian :
Pan alwyf ar fy nuw cŷi
ei a wrendu 'nghyngusan.

Psal. 3.

7 Cyfod Arglwydd,
achub fi fy Nuw, canys
trewaist fy holl elyn-
ion ar garr yr én : tor-
raist ddannedd yr anrhwylion.

8 Iechydwr iaeth
sydd eiddo'r Argl-
wydd : dy fendith sydd
ar dy bobl. *Selab.*

Psal. 4.

GWrando fi pan al-
wyf ô Dduw fyng-
hyfiawnder, mewn cy-
fyngder yr chengast
arnaf : crugarchâ wrthif,
ac erglyw fyngweddi.

2 O feibion dynni-
on pa hyd y troiwrch
fyng-ogoniant yn wa-
rth : yr hōffwrch wēgi,
ac yr argeisiwrch gel-
wydd : *Selab.*

3 Gwybyddwrch
hetyd i'r Arglwydd e-
thol y duwiol iddo ei
hun : yr Arglwydd a
wrendu pan alwyf ar-
no.

• Gwre-

4 Ofa-

Psal. 4.

4 Ewir-afnwrch, ag na phŷchwrch,
meddyliwrch yn eich calon :
Ar eich gwely difafwrch,
distwrch (fel rhai bsul ston.)

5 Aberthwrch i ddutw ebyrth pŷr
Cyfiawnder (gwir-otrymiad)
A gobcithwrch (yn hy-lwydd)
yn yr Arglwydd hael-lad.

6 Llaweroedd fy'n ddoddyd, pwy
A ddengys mwy lla i ni :
Arglwydd dercha arnom gŷch
lewyrch dy wyneb heint.

7 Rhoist lawenydd im calon,
(cynnhelast fy mronn oddi-reu)
Er pann amlhadd ei hŷd,
ai gwin ei gŷd, ai holew.

8 Mewn heddwch y gorweddaf,
a hūnaf yn ddi-ebwrch :
Cans ti Arglwydd yn vnig
a'm trig mewn diogelwrch.

Psal. 4.

4 Ofnwrch, ac na
phechwrch, meddyli-
wrch yn eich calon ar
eich gwely, a thewrch.
Selab.

5 Aberthwrch e-
byrth cyfiawnder, a go-
berthiwrch yn yr Argl-
wydd.

6 Llaweroedd fy'n
dywedyd, pwy a dden-
gys i ni ddaion? Arg-
lwydd dercha arnom
lewyrch dy wyneb.

7 Rhoddaist lawe-
nydd yn tyng-halon,
er pan yr amlhadd eu
hyd, ai gwin ai holew
hwynt.

8 Mewn heddwch
hefyd y gorweddaf, ac
yr hūnaf : tanys ti Arg-
lwydd yn vnig a'm
cyfleust mewn diogel-
wrch.

Gwran

B 4

Gwran

Psal. 5.

Gwrando Arglwydd, (wyl yn gwab)
fying-eiriab attat behod:
Ag ydolwog fy-nu'n call
deall fy myfyrdod.

2 Erglyw ar lēf fying-waedd-dŷn
fy-Mrenin dduw goychaf:
ystyryt fyng-alar-nād,
cans arnad y gweddiaf.

3 Yn foreuol Arglwydd nēf
clywt fy llēf ddisrifaf:
yn fore cyfeiraf attad
ag am dy rād dīsgwiliaf.

4 O herwydd nad wyt ti dduw,
yn wyllyfio thŷw anwiredd:
y drwg ni thŷg gŷda thi,
ni fyddi ef ith gydwedd.

5 Ni safant ynfydion drwg
yn dy olwog pur-wedd:
Cafestt oll an-nuwolol wŷr,
gweithred-wŷr pob anwiredd.

6 Di-

Psal. 5.

GWrando fying-eiri-
au Arglwydd: deall
fy myfyrdod.

2 Erglyw ar lēf
fying-waedd, fy Mre-
nin, a'm Duw: carries
arnat y gweddiaf.

3 Yn foreu Argl-
wydd y clywi fy llēf yn
foreu y cyfeiriat attat,
ac y dīsgwiliaf.

4 O herwydd nad
wyt ti Dduw yn ewy-
llyfio anwiredd: drwg
ni thrig yd â thi,

5 Ynfydion ni sa-
fant yndy olwg: cafe-
stt holl weithred-wyr
anwiredd,

6 Di-

Psal. 5.

6 Difethi rhai ôl a wonant
ag a ddoedant gelwydd:
13 Arglwydd ffeiddia fyd
gw: gwaedlyd a'r rwpilod-lydd.

7 Minne ddof ith duy fy nêr
yn amllder dy drugaredd:
14 Ag addolaf yn dy ofn
ith deml ddofn faneteidd-wedd.

8 I'th gyfiawnder arwain fi,
o achos fi ngelynnion:
15 Gwaftadhâ dy ffordd o'm blaen,
(er a wnaen ynfydion)

9 Aniondeb i'w safu nid aeth,
llygreidiaeth yw ei ceudod:
16 Ei gwddf fydd agored fedd,
gweniaith mēdd ei tafod.

10 Dux distrywia hwynt ai chwant,
lyrhiant o'i cyngborion:
17 En amllder ei cammau tyn,
i'th erbyn gwrth-ryfello.

Psal. 5.

6 Difethi rhai a ddy-
wedant gelwydd: yr
Arglwydd a ffeiddia y
gwr gwaedlyd, a'r twy-
llodrus.

7 A minne a ddeuaf
i'th duy di yn amllder
dy drugaredd: ac a ad-
dolaf tu a'th Deml fan-
taidd yn dy ofn di.

8 Arglwydd arwain
fi yn dy gyfiawnder o
achos fyng-clynnion:
a gwaftadhâ dy ffordd
o'm blaen.

9 Canys nid oes in-
iondeb yn eu genau, eu
ceudod fydd lwgredig-
aeth, bedd agored yw
eu gwddf hwynt, gwe-
niaithant ai tafod.

10 Destruwia hwynt
ô Dduw, lyrhiant
oddi wrth eu cyngho-
rion, gyrr ymmaith hwynt
yn amllder en cam-
weddan: canys gwrth-
ryfelasant i'th erbyn di.

11 Df.

C IIA

Psal. 5.

11 Dy-mddiriedwyr llawenhant,
cân-molant di 'n dragywydd :
Câr-wyr, d'enw orfoledd
ynot, ef hedd ai goychudd.

12 Cans ti Arglwydd grafustawon
y cyfiawon a fendithi :
A chredigrwydd cynhes-lân
fel tarian ef coroni.

Psal. 6.

Na cherydda fi Arglwydd
yn dy lido wgrwydd tosta :
Ag (oth) fawr drugaredd bîd
fi yn dy lîd na chospa.

2 Arglwydd wrthif trugarhâ
cans llesta wyl a'r ânwyl :
Iachâ fi ô Arglwydd chwynn
cans fescyn a gystuddiwyd.

3 A'm henaïd a ddychrynwyd nawr
yn ddi-fawr gann dy ofni :
Tithe Arglwydd rhôlwr bîd
pa bîd i'm poen-gystuddi.

4 Dy

Psal. 5.

11 A llawenhaed y
rhaid oll a ymddyrie-
dant ynot, yn dragy-
wydd y canmolant, am
i ti orchguddio trost-
ynt hwy : a'r rhaid a gâ-
rant dy enw a orfole-
ddant ynot.

12 Canys ti Argl-
wydd a fendithi y cyfi-
awn : a charedigrwydd
megis tarian y coroni
di ef.

Psal. 2.

A Rglwydd na che-
rydda fi yn dy lîd-
awgrwydd, ac na chof-
pa fi yn dy lîd.

2 Trugarhâ wrthif
Arglwydd, canys llest-
ydwyfi : iachâ fi ô Argl-
wydd, canys fy escyn
a gystuddiwyd.

3 A'm henaïd a
ddychrynwyd ynddi-
fawr : tithe Arglwydd
pa hyd i'm cystuddi :

4 Dy

Psal. 6.

4 Dychwel Arglwydd, trô i'm plaid,
a gwared fenaïd gwaelëdd :
Iachâ si onenn hyd lawr
er mwyn dy fawr drugaredd.

5 Cans yn-nôdd Angau dŷa
nid oes goffa am danad :
Ag yn y Bêdd gor-ddwfn hawl
pwy athfawr ar ganiad.

6 Drffygiais gann f'ochain frŷ,
fyng-wely gwnâf yn foddfa :
Fy heultion ddagrau bâb nôs
fy 'n llŷ dŷos fyng-orweddfa.

7 Gann ing-ddigter arwa gad
fy l pyad a dywplod :
Herwydd fy holl elynnion
fyngolwg honn beneiddiodd.

8 O ddiwrthif cili'och ar fyr
oll weithred-wyr anwiredd :
Cans y Arglwydd clywodd ef
fyng-riddfan lēf wylofedd.

Psal. 6.

4 Dychwel Arglwydd, gwaret fy enaid :
iachâ si er mwyn dy
drugaredd.

5 Canys yn angen
nid oes goffa am danat :
yu y bêdd pwy
a'th fawl :

6 Deffygias gan fy
ochain, pob nos yr yd-
wyf yn gwneuthur
fyng-wely yn foddfa :
yr ydwyfi yn gwlychu
fyng-orweddfa a'm da-
grau.

7 Tywyllodd fy
llygad gan ddigter : he-
neiddiodd o herwydd
fy holl elynnion.

8 Ciliwch oddi wr-
chif holl weithred-wyr
anwiredd : canys yr
Arglwydd a glywodd
lēf fy wylofam.

9 ef

C 2 9 Cly-

Psal. 6.

1 **E**f a ghybu 'r Arglwydd dād
fy neisfyfiad difri:
2 **A**rglwydd hefyd a fynn
dderbyn fy mhudd-wēddi.

10 **F**oll elynion gwladwyddir,
tralodir hwynt yn ddirfawr:
Dychwelir hwynt dŵy gwilydd rhwŷth
yn ddifymwth yn-awr.

Psal. 7.

Arglwydd fy nuw clŷm fy llais
ymddiriedais ynot:
Rhag ferlid-wyŷ oll ar lled
gwared fi wyf eiddot.

2 **R**hag iddo larpio fy enaid
yn safnaid, fal llŷw rheibudd:
Gann ei scythu ai rwygo
pryd na byddo gwaredudd.

3 **F**arglwydd dduw y rwy 'n ecfyn
os gwneuthym henn nai dybiau:
Dd oes hefyd (niwed wēdd)
anwiredd yn fy nroplaw.

Psal. 6.

1 **C**lybu 'r Arglwydd
fy neisfyfiad: yr
Arglwydd a dderbyn
fyng-weddi,

10 **F**y holl elynion
a wradwyddir, a c dra-
llodir yn ddirfawr:
dychwelir, a chywilyddir
hwynt yn ddifym-
mwith.

Psal. 7.

Arglwydd fy Nuw,
ynot yr ymddyriedais:
achub fi rhag fy
holl erlid-wyr, a gwaret
fi.

2 **R**hag iddo larpio
fy enaid fel llŷw: gan ei
rwygo, pryd na byddo
gwaredudd.

3 **F**y Arglwydd
Dduw os gwneuthum
hyn, od oes anwired yn
fy nroplaw:

Psal. 7.

4 O thelais ddrywg i'r neb oedd
mewn hēddoedd a mi'n aros :
Oni waredais rhai a'm
gwyrthne bent gam heb achos.

5 Gelyn fenaidd iddo bŵd
ferlid a'm goddiwedd:
Sathred fy mywyd i'r llawr,
i'r llwch-lawr fyng-ogonedd.

6 Cyfod i'th ddig o Arglwydd
o herwydd llied gelyntion :
ym-dderch, deffro drosol 'n ffest
i'r farn orchmynnest inion.

7 Felly oll gynlleidfaoedd
y bobloedd ath amgylchant :
Dychwel dithe er ei mwyn
ith fwyn uchelder feddiant.

8 B-Arglwydd a farn bobl ei
barn fi yn fyng-hysiaunder :
Ag yn ôl (lle deli gŵf)
sydd ynos o berffeithder.

Psal. 7.

4 O thelais ddrwg
i'r neb oedd heddychol
a mi : oni waredais y
rhai a'm gwyrthwyne-
bent heb achos :

5 Erlidied y gelyn
fy enaid, a goddiwedd-
ed fi : sathred hefyd fy
mywyd i'r llawr, a go-
foded fyng-ogoniant i
drigo yn y llwch, *Selab.*

6 Cyfod Arglwydd
yn dy ddi glonedd,
ymddercha o herwydd
lli d fyng-elynnion : de-
ffro hefyd drosol yn y
farn a orchmynnast.

7 Felly cynnulleid-
fa y bobloedd a'th am-
gylchynant : er eu mw-
yn dychwel dithe i'r v-
chelder.

8 Yr Arglwydd a
farn y bobloedd : bar-
na di fi o Arglwydd yn
ôl fyng-hysiaunder, ac
yn ôl fy mherffeithr-
wydd sydd ynos.

Yr C 3 9 Dar

Psal. 7.

Yr Ail Rhann:

9 Darfydded diwy an-nuwion,
Cysioronion cyfarwyddas:
Duw cyfiawon y Calonnau
a'r arennau chwillia.

10 Fy amddiffin oll y sydd
beunydd yn-nuw cyfiawon:
Cans ef yw iachawdur llonn
y rhai o galonn iniawon.

11 Y gwir-dduw gogoneddus
sydd eustus farnudd cysion:
A duw beunydd wrth (rai ffôl)
annuwiol, y sydd ddigllon.

12 Oni ddychwel yn ei ôl
annur iol, Clëdd a hôga:
(Yn dra-seliad) paratôdd
ag annelodd fwa.

13 Gwonaeth yn barod (at ei ôl)
iddo angeuol arfau:
Yn erbyn erlid-wyr (trôdd),
ef a weithiodd saethau.

Psal. 7.

9 Darfydded wei-
thian anwiredd yr a-
nnuwolion, eithr cyfar-
wydda di y cyfiawn-
eans y Duw cyfiawn
a chwillia y calonnau,
a'r arennau.

10 Fy amddiffyn
sydd yn Nuw, iachaw-
dur y rhai iniawn o ga-
lon.

11 Duw sydd far-
nudd cyfiawn, a Duw
sydd ddigllon beun-
ydd wrth yr annuwiol.

12 Oni ddychwel
yr annuwol, efe a hô-
ga ei gleddyf, efe a ann-
elodd ei fwa, ac ai pa-
ratôdd.

13 Paratôdd efe
hefyd iddo arfau ang-
hefol, efe a weithiodd
ei saethau yn erbyn yr
erlid-wyr.

14 Naele,

14 Wele

Psal. 7.

14 Wele, ym-ddwg anwiredd,
ar gamwedd y beichiog odd:
(Ag o'r diwedd oi fol-chwydd)
ar gelwydd y' escorodd.

15 Cloddiodd gor-bwll, trychodd ffôg,
(i aros cael fy-mhizdau:)
Syrthiodd ei hŷn (nid oedd waeth)
i'r Ddistruw wnaeth ei ddwyllaw.

16 Ei anwiredd ar ei benn
a ymchwel (penn fo 'mheua:)
Ei gam-wedd ef (ai hopyn)
a ddesryn ar ei goppa.

17 Bu ôl ei gyfiatonder rhydd
y' Arglwydd a glodforaf:
A chŵn-môlaf enw llwydd
y' Arglwydd goruchlaf.

Psal. 8.

1 A Rglwydd Iôr, mor ardderchafog
yw d'enw rhafog yu holl-fyd!
Rhŷon a roddais (dann warant)
d'ogoniant wch nesoedd-fyd.

Psal. 7.

14 Wele efe a ym-
ddwg anwiredd, canys
beichiogodd ar gam-
wedd, ac ete a escor ar
gelwydd.

15 Cloddiodd bwll,
trychodd ef, syrthiodd
h. fyd yn y ddistruw a
wnaeth ete.

16 Ei anwiredd a
yn chwel ar ei ben ef ei
hun: a'i gamwedd a
ddescryn ar ei goppa ei
hau.

17 Clodforaf y'r
Arglwydd yn ei gy-
fiawnder: a chŵn-mo-
laf enw'r Arglwydd
goruchlaf.

Psal. 8.

A Rglwydd ein Iôr
ni, mor ardderchog
yw dy enw yn yr holl
fyd! yr hwn a rodd-
ais dy ogoniant wch
y nesoedd.

2 D

C 4

2 Q



Pfal. 8.

2 O enau rhai bach sugno
peraiſt it gô yn nerthudd
Achos dy gâs : i oftegu
y gelyn dū, a'r dialudd.

3 Pan edrychwyf ar nefoedd
rhai ydoedd waith dy fysedd:
Sef, y lloer, a'r lŷr (medraiſt)
a ordeiniaſt o'r dechredd.

4 Pa beth yw dyn (gwael-ddyn gau)
it i'w goffâu ai wiliad?
A mab dyn (daryn lŷf)
i ti ag ef ymweled?

5 Gwnaethoſt ef ychydig is
gô-is y' Angylion:
Gogoniant a phrydferthwch
rhoiſt i ddyn llwch yu gôron

6 Ar weithredoedd dy ddwylo
rhoiſt fo i arglwyddiaethu:
Gosodaiſt bôb peth ar a wnaed
dann ei draed i'w mēddu.

Pfal. 8.

2 O enaubechgyn,
a rhai yn sugno y per-
aiſt nerth o achos dy e-
lunnion: i oftegu y ge-
lyn, a'r ymddialudd.

3 Pan edrychwyf ar
y nefoedd gwaith dy
fysedd, ſef y lloer a'r
lŷr y rhai a ordeiniaſt.

4 Pa beth yw dyn
i ti i'w goffau? a mab
dyn i ti ymweled ag
ef?

5 Gwnaethoſt ef y-
chydig is na'r angeli-
on: corônaiſt ef hefyd
â gogoniant, ac a phry-
dferthwch.

6 Gwnaethoſt ef i
arglwyddiaethu ar we-
ithredoedd dy ddwy-
lo: gosodaiſt bôb peth
dann ei draed ef.

7 De

7 De

Psal. 8.

- 7 Defed, vchen, oll a gaid,
 Haes-anifeiliaid liwon-fyd :
 8 Ehediaid a wyl, a phŷc môr
 sy'n tramwyl dyfn-fôr hefyd.

- 9 O Arglwydd eyn Iôr enwaog
 môr ardderchawg ydwyd !
 A maint arderchogrwydd dŵ
 yw d'enw yn y holl-fŷd !

Psal. 9.

- C llôdforaf y Arglwydd Iôn
 a'm holl galon ddiau :
 G'm bŷw ddŷdd dy fôli wnâf)
 mynegaf d'oll ryfeddau.

- 2 ynot Arglwydd llawen hâf,
 a gorfoleddaf (iowon-dŵ :)
 A beunydd dduw goruchaf
 i canaf i'ch lân enw.

- 3 Tra ddychwelid (gau-ddynion)
 fyng-elynnion i'w gwrth-ôl :
 Llithrant, difeir hwynt (lle'r âen)
 oth flaen fyng-wir-dduw grasol.

4 Cans

Psal. 8.

- 7 Defaid, ac ychen
 oll, ac anifeiliaid y ma-
 es hefyd

- 8 Ehediaid y nefo-
 edd, a phŷc y môr : y
 rhai a ydynt yn tra-
 mawyo llwy brau y-
 moroedd.

- 9 Arglwydd eyn Iôr
 mor ardderchog yw dy
 enw yn yr holl fyd.

Psal. 9.

- C Lodforaf yr Argl-
 wydd a'm holl ga-
 lon: mynegaf dy holl
 ryfeddodau.

- 2 Llawenychaf, a
 gorfoleddaf, ynot : ca-
 naf i'ch enw di y Go-
 ruchaf.

- 3 Tra y dychwelid
 fyng-elynnion yn en
 hól, y llithrant, ac y di-
 fethir hwynt o'ch flaen
 di.

D 4 Ca-

Psal. 9.

4 Cans gwnaethost yn ddā fy marn,
a'm matter ioww-farn intawon :
Steddais ar orsedd-fainck fūdd,
ō Arglwydd farnudd cyfiawn.

5 Ceryddais Genhedloedd ffōl,
yr annuwïol destruwiait :
Ei henw hwynt ōll ar ōl
bŷth bythol a ddi-leaist.

6 Hā clyn, darfu ddinistr ddŷdd
yn dragwydd weithian :
Dwreiddiaist ddinasoedd wlad,
hwynt ai coffad darfuau.

7 Cf a crys yr Arglwydd
yn dragwydd waistad :
Cf a baratodd ei fainck
orsedd-fainck i wir-farniad.

8 Cans ef a farn y bŷd dert
mewn cyfiawnder wir-deb :
efe a farn y bobloedd
(ai gweithoedd) mewn iniondeb.

9 Hefyd

Psal. 9.

4 Canys gwnaethost
fy marn a'm matter yn
dda : cisteddaist ar or-
sed-faingc ō farnudd
cyfiawn.

5 Ceryddais y cen-
hedloedd, destruwiaist
yr annuwïol : eu henw
hwynt a ddelaist lie-
yd byth bythol.

6 Hā clyn, darfu am
ddinistr yn dragwydd
diwreiddiaist y dinaso-
edd, darfu eu coffadwr-
aeth gydā hwynt.

7 Yr Arglwydd a
crys yn dragwydd : efe
a baratodd ei orsedd-
faingc i farn.

8 Canys efe a farn
y byd mewn cyfiawn-
der : efe a farn y boblo-
edd mewn iniondeb.

9 Yr

Psal. 9.

9 **H**efodd e fydd yr Arglwydd
amddiffin rhwydd i'r truan:
A phrif-nawddfa fydd mewn pryd,
sef, mewn cyfng-fydd gwynfan.

10 **A'r** rhai adwaenant D-'Entw
ynot uhw yn ddiriedant:
Cans ni 'dewaisf o Arglwydd
y rhai ath hylwydd-geisiant.

Yr Ail Rhann.

11 **M**ŵlloch yr Arglwydd (dann gô)
hwn fy'n prestwyllo Sion:
A mynegwch i'r bobloedd
ei weithredoedd tirion.

12 **Cans** pan osyn ef am waed
ddaed y cofia 'ni danynt
Ag ef nid anghosia waedd
y tlodion (maedd) lle 'r ydynt.

13 **Trug**arhâ wrthif Arglwydd,
fy-nerchafudd o angau:
Gwê fy mlinder (arwa dôn)
gann fy nghaleion innau.

Psal. 9.

9 **Yr** Arglwydd he-
fyd fydd amddeff. n i'r
truan, a nawddfa mewn
pryd, sef mewn cyfyng-
der.

10 **A'r** rhai a adwa-
enant dy enw a ymddy-
riedant yn ot: canys ni
adewaisf o Arglwydd
y rhai a' th geisiant.

11 **Can**melwch yr
arglwydd yr hwn fydd
yn prestwyllo yn Sion:
a mynegwch i'r boblo-
edd ei weithredoedd
cf.

12 **Can**ys pan ym-
osynno efe am waed, y
cofia efe am danynt: ac
nid anghosia waedd y
tlodion.

13 **Trug**arhâ wrthif
Arglwydd, fy nercha-
fudd o byrth angau:
gwel fy mlinder gan
fyng-haleion.

14 Fel

D 2 14 Fel

Psal. 9.

14 Fel mynegwyf d'öll foliant
ym-mhyrth dy sant **Merch Sion:**
Ag y llawenychwyf (ffraeth)
yn d'iechydwrïaeth rhadlon.

15 Soddair cenhedloedd bu-nôs
yn y ffôs a wnaethant :
Ei troed ei hŷn a ddaliwyd
yn y rhwyd a guddiasant.

16 Adweinir Aeglwydd iowen-farn,
cans ef a wnaeth farn ero :
y an-nuwïol a faglwyd
yn rhwyd-weithred ei ddwylo.

17 A rhai oll drygionus (gern)
i bfferen a ymchwelant :
Sef, y holl cenhedloedd rŷw
y gwir-ddubw a anghofiant.

18 Aid anghofir y clawd byth
(yn nuw sy 'n lŷth ymddirïaid)
Diau byth ni chollic chwaith
gobaith y truenïaid.

Psal. 9.

14 Fel y mynegwyf
dy holl foliant ym mhyrth
merch Sion : ac y
llawenychwyf yn dy
iechydwrïaeth.

15 Y cenhedloedd
a soddasant yn y ffôs yr
hon a wnaethant : yn y
rhwyd a guddiasant,
y daliwyd eu troed
hwynt.

16 Adweinir yr Aeglwydd,
cans efe a wnaeth farn : yr annuwïol
a faglwyd yngweithredoedd ei ddwylo,
Higason Selab.

17 Y rhai drygionus a ymchwelant i
vfferen : sef yr holl cenhedloedd
a anghofiant Dduw.

18 Canys nid anghofir y clawd byth,
gobaith y truenïaid ni chollic byth.

19 Cy

19 Cy

Psal. 9.

19 Cyfod Arglwydd gogoned,
na orfydded dŷn-fâb :
p Cenhedloedd (caeth) barnier
hwynt ger dy fron duw arab.

20 Gosod Arglwydd arnynt ofn,
(dôd ddwyf-ofn fel dythrynnant :)
Gwybydded caeth-geuhedloedd
mai dynnion priddoedd ydynt.

Psal. 10.

A Arglwydd pam y sefi o bell?
o hir-bell yz ymguddi?
An yz amser pamm ydym
mewn tra-llwm gpfyngderi?

2 yz annuwiol mewn balch lîd
a erlid y tlawd truan :
Daliar hwynt iwo dichellion
(cyfrwyllion) a ddychmygan.

3 Cang yz An-nuw a ffrostiodd
wrth wyllys fodd ei galon :
A'r cybydd ym-fendithiodd :
di-spyddd fowr-dduw cyfion.

Psal. 9.

19 Cyfod Arglwydd,
na orfydded dyn :
barnier y cenhedloedd
ger dy fron di.

20 Gosod Arglwydd ofn arnynt, gwybydded y cenhedloedd
mai dynnion ydynt
hwy. *Selah.*

Psal. 10.

PA ham Arglwydd
y sefi o bell, yr ymguddi yn yr amseroed pan
ydym mewn cyfygder?

2 Yr annuwiol
mewn balchder a erlid
y tlawd : daliar hwynt
yn y dichellion a ddy-
chymmygalant.

4 Canys yr annu-
wiol a ffrostiodd wrth
ewylllys ei galon : a'r
cybydd a ymfendithi-
odd : diystyru y mac efe
yr Arglwydd.

4 yr D 3 4 Yr

Pfal. 10.

3 **Yn An-nuog gannei falchder**
ni chais byder arddur ymau:
Aid ydiw duw, (acth yr goll)
yn ei holl feddyliau.

5 **Ei ffyrdd ef bôb atwr sy'n**
bhel yw rhin dy farinau
Di olwg ef: chwyth yn dynn
yn erbyn ei elyniau.

6 **Doeddodd yn ei galon chwydd**
ni'm smudir (herwydd gwall-faeth:)
Caus ni byddaf mewn dryg-fyd
genhedl-fyd a cheniedlaeth.

7 **Ei enau sy'n llawn melleith,**
a dichell chwyth, a thwyllodd:
Tann ei dafod hefyd mae
canweddau ag anwired.

8 **Mae ef yn ei eisteddfa**
ynghyngllynnfa heolodd:
Mewn cilfach lladdo wiontiaid,
ar blaen ei lygaid dreifodd,

Pfal. 10.

4 **Yrannuwiol gan**
ei falchder ni chais
Dduw: nid ydyw Duw
yn ei holl feddyliau ef.

5 **Fiffyrdd ef ydynt**
flin bôb amser, vchel
yw dy farnedigaethau
oi olwg ef: efe a chw-
yth yn erbyn ei holl e-
lynnion.

6 **Dyweddodd yn ei**
galon ni'm symmudir,
o herwydd ni byddaf
mewn dryg fydd hyd
genhedlaeth, a chen-
iedlaeth.

7 **Ei enau fydd yn**
llawn melleith, a dich-
ell, a thwyll: tann ei da-
fod y mae canweddau,
ag anwired.

8 **Y mae efe yn ei-**
stedd yng-hynll ynfaf
yr heolodd, mewn cil-
fachu y lladdo efe y
gwion: ei lygaid a
dremmiant ar y clawd.

9 **Ef**

9 **Efe**

Psal. 10.

9 **E**f cynllwynn mewn dirgelau
fel llêw iwo ffau, bwtiadu
Bydd i drefio dŷn go-dlawd :
trais dlawd, iwo rwyd oi dŷanu.

10 **E**f a ymgystuddia (ffwng)
ag ymollwng (dwyll-fryn)
fal y cwympo tyfa haid
trueniaid mylc ei gedŷn.

Tr Ail Rhann.

11 **E**f yn ei galon a ddoeddodd
anghofiodd duw fy-nrygwaith :
Cuddiodd ei wyneb (dan i gēl)
bŷth ni wēl (dŷn dif.aith.)

12 **C**yfod Arglwydd dduw, (na thāw)
dercha dy lāw (amodifin :)
Na anghofia Arglwydd Iōn
dy bobl dlodion werin.

13 **P**a ham y ceiff yz An-nuw
gaola duw : gawn ddoeddyd
An ei galonn (waela frei)
nad ym-ofyni (i th-fyd.)

Psal. 10.

9 **E**fe a gynllwynna
mewn dirgelach me-
gis llaw yn ei ffau, bwti-
adu y bydd i drefio
yr tlawd : treisia etc y
tlawd gan ei dynnu iwo
rwyd.

10 **E**fe a ymgysta-
ddia, ac a ymollwng :
fel y cwympo tyfa tru-
eniaid ym mylc ei ged-
ŷn ef.

11 **D**ywedodd yn
ei galon, anghofiodd
Duw : cuddiodd ei
wyneb, ni wēl etc byth

12 **C**yfod Arglwydd
Dduw, dercha dylaw :
nac anghofia y dodi-
on.

13 **P**a ham y cabla'r
annuwiol Dduw : gan
ddyweddyd yn ei galon
nad ymosynni.

14 **G**we D 4 14 **G**we

Pfal. 10.

13 Gwelaisf an-wiredd a cham,
ath ddwylo tâl am gabledd :
Clawd, ei obaith arnat gād,
i'mddifad iŵyt gymorhedd.

15 Torr fraich yz annuŵo stryŵys
a'r drygionus enwir :
Cais drāŵ ei ddrygioni fe
nis cei (ei lē nai fro-dir.)

16 Yr Arglwydd sydd frenin bŵth,
ag oel-fyth yn dragywydd :
Dinistriwyd cenhedloed (fzēf)
ei ran-dir ef ai wlēdydd.

17 Ti a glywaist Arglwydd dād
ddamuniad tlodion (waeled :)
Cweiria di ei calon hwynt,
dy glūst arnynt gworandawed.

18 I farnu'r ymddifad, a'r
clawd hir-alar bellach :
fel na phāro dŷn ac ōl
dayarol, moŵ ofn mŵyach.

Pfal. 10.

14 Gwelaisf hyn,
canys ti a genfyddi an-
wiredd, a cham, i rod di
tâl a'th ddwylo dy hun :
arnat ti y gedu y clawd
ei obaith, ti ydŵyt gy-
nnorthwy-wr yr ym-
ddifad.

15 Torr fraich yr
annuwiol, a'r drygio-
uus : cais ei ddrigioni ef,
ac nis cei.

16 Yr Arglwydd
sydd Frenin byth, ac yn
dragywydd : dinistri-
wyd y cenhedloedd oi
dir ef.

17 Arglwydd cly-
waist ddymuniad y tlo-
dion, cyweiria di eu ca-
lon hwynt : gwranda-
wed dy g'ulst arnynt.

18 I farnu yr ym-
ddifad a'r clawd : fel
na chwanego dyn da-
iarol beri ofn mwyach.
Yn

Yn

Psal. 11.

Y A yr Arglwydd (a'm holl grēd)
 iorſ yn pinddiried (ddi-grŷn)
 Pa ddoed wch wrth fy enaid prŷdd
 i'ch mynydd hēd fel 'derŷn?

1 Wele y drygionus blā
 ei bwa annelaſant,
 Tu a'r llinin (cadarn crau)
 ei saethau paratopſant:

2 Iſepthu meŷon dirgelſon
 y rhai o galon iniawn.
3 Cans y ſeiliau 'n ddiniſtre aeth:
 pa bēth a wnaeth y cyſiaw?

4 Duw ſy'n ei Sanct-Demi ddā,
 Aēi yw gorſeddfa 'r Arglwydd:
 Gwel ei lygaid blaŷod (ai ſtāw):
 ei 'mrantau'n chwiliaw dŷn-wŷdd.

5 M: Arglwydd y cyſiawon prāw:
 ond cās dŷaw gan ei enaid
 y drygionus, a'r hwn ſō
 hōſt ganddo y an-wiriad.

Psal. 11.

Y N yr Arglwydd yr
 ydwyf yn ymddyri-
 ed, pa fodd y dywed-
 wch wrth fy enaid, ehe-
 da i'ch mynydd fel ade-
 ryn.

2 Canys wele y drygi-
 onus a annelaſant fwā,
 paratopſant eu ſaethau
 tu a'r llinin, i ſaethu
 mewn dirgelwch y rhai
 iniawn o galon.

3 Canys y ſeiliau a
 ddiniſtriwyd: pa beth
 a wnaeth y cyſiawn.

4 Yr Arglwydd
 ſydd yn Nheml ei ſanc-
 teiddrwydd, gorſeddfa
 yr Arglwydd ſydd yn
 y neſoedd, y mae ei ly-
 gaid ef yn gweled y
 tlawd: ei amrantau yn
 chwilio meibion dy-
 nnion.

5 Yr Arglwydd a
 brawf y cyſiawn: eithr
 cās gan ei enaid ef y
 drygionus, a'r hwn
 ſydd hoffganddo anwi-
 redd.

Psal. 11.

6 **A**r yr An-nuwolion gau
glawfa faglau : tân yffŵl,
Bwmstan, ag ystormus-wynt,
iddynt fydd rhan ei phiol.

7 **C**ans yr Arglwydd cyfiawu gwâr
fŷth a gâr Cyfiawnder :
Mi wyneb-yrŷd tirion iawu
a genfydd chai iniawu-ber.

Psal. 12.

Achub ni ō Arglwydd cŷ,
cans darfu chai trugarog :
Herwydd pallodd ffyddlonion
o blith dŷn-feibion geuog.

2 **D**oedant wâg-oferedd lŷn
bôb ŷn wrth ei gymydog,
A gwenhieth-gar wefus fant :
(lle'r ânt) a chalon ddyblog.

3 **T**orred yr Arglwydd yn glau
holl wefusau gwenhiethus :
A'r tafod a ddoedo 'n hŷ
fawrhydry (rhy-falch eusŷ.)

Psal. 11.

6 **A**r yr annuwolion
y glawfa efe fagleu, tân,
a brwmstan, a gwynt
ystormus fydd rhan eu
phiol hwy.

7 **C**ans yr Arglw-
ydd cyfiawu a gâr gyfi-
awnder : ai wyneb a
genfydd y rhai iniawu.

Psal. 12.

Achub Arglwydd,
cans darfu y rhai
trugarog : o herwydd
pallodd y ffyddloni-
aid o blith meibion dy-
nnion.

2 **O**feredd a ddywe-
dant bôb yn wrth ei
gymydog, â gwefus
wenhiethgar : ac â cha-
lon ddau ddyblyg y lle-
farant.

3 **T**orred yr Argl-
wydd yr holl wefusau
gwenhiethus, a'r tafod
a ddywedofawrhydry.

Psal. 12.

4 Rhai ddoedant (warr-fŷth nŷd)
a'n tafod y gorfyddwn:
Gallwn ddoedp'd a fynnom,
p'w'y'n benn arnom a oŷn wn?

5 Am anrhaith cystuddus blaidd,
ag bchenaid y tlodion,
Codaf medd duw: rhof yn rhydd
rhwn beunydd a faglason.

6 Geiriau duw pnt eiriau pŷr,
fel arian a gŷr-goethid,
Mewn ffwrn bridd (dân-boeth-lŷw faith)
yn y honn seith-waith pŷrid.

7 B-eiddot Arglwydd cedwi hwynt
(rhag rhuthr-hynt dynion di-lwydd:)
Cedwi hwynt, (dragywydd faeth)
rhag honn-Genhedlaeth efridd.

8 Amgylch-ogylch (Satan-blant)
y rhodiant an-nuwolion:
Pann dderchefir (di-râs gād)
gwarthad fŷdd i faib-dynion.

Psal. 12.

4 Y rhai a ddywed-
dant, a'n tafod y gor-
fyddwn: nynt a allwn
ddywedyd a fynnom,
p'wy fydd Arglwydd
arnom ni.

5 O herwydd an-
rhaith y rhai cystuddi-
edic, a.o herwydd v-
chenaid y tlodion, y
cyfodaf yn awr medd
yr Arglwydd: rhoddaf
mewn iechydwrïaeth
yr hwn y magler iddo.

6 Geiriau yr Argl-
wydd ydynt eiriau pu-
rion, fel arian wedi ei
goethi mewn ffwrn
bridd, wedi ei buru se-
ith-waith,

7 Ti Arglwydd ai
cedwi hwynt: cedwi
hwynt rhag y genhed-
laeth hon yn dragy-
wydd,

8 Yr annuwolion a
rodiant o amgylch: pan
eu derchefir, gwarth
fydd i feibion dynion.

Psal. 13.

PA hŷd i'm anghōfi Arglwydd:
 ai 'n dragwydd weithian:
PA hŷd cuddi (eglwedeb)
 rhagof dy wyneb eirian:

2 **PA** hŷd blinir fyng-halon,
 gynghorion tra feddyliaf:
PA hŷd y derchefir (gwŷn)
 fyng-arw-elyn arnaf:

3 **Edrych**, o Arglwydd, a chlyw
 fi, fy nuw: goleua
 fy llygaid, rhag imi bo
 hŷno yn angau dŷa.

4 **Rhag** doedyd o'm gelyn lais,
 gorchfygais ef: o herwydd
 fyng-wythneb-wyr llawenhant
 os llithrant drŷw fy sodlydd.

5 **Fy**-mddiried i'rh drngaredd fydd,
 fy llawenydd i'rh iechyd:
Idduwo am synnio arnaf
 cānaf, cānaf dragwydd-fyd.

Tersyn ar huan: hyd oni threfno Duw
 Gymmorth ymbellach.

Psal. 15.

PA hyd Arglwydd
 i'm anghofi: ai yn
 dragwydd: pa hyd y
 cuddi dy wyneb rha-
 gof:

2 **PA** hyd y golodaf
 gynghorion yn fy me-
 ddwl, a blinder beu-
 nydd yn fyng-halon:
 pa hyd y derchefir fyng-
 clyn arnaf.

3 **Edrych**, a chlyw fi
 o Arglwydd fy Nuw:
 goleua fy llygaid rhag
 i'm hŷno yn yr angau.

4 **Rhag** dywedyd
 o'm gelyn, gorchfygais
 ef: canys fyng-wrth
 wyneb-wyr a laweny-
 chant os llithraf.

5 **Minne** hefyd a
 ymddyriedais yn dy
 drugaredd di, fyng-ha-
 lon a ymlawenyha yn
 dy iechydwriaeth: ca-
 naf i'r Arglwydd, am
 iddo synnio arnaf, ie
 mi a ganaf i'r Arglw-
 ydd goruchaf.





